

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Fiskální politika a situace na trhu práce v Pardubickém kraji

Teze diplomové práce

Bc. Marek Tesař

Mgr. František Hřebík Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na situaci na trhu práce v Pardubickém kraji ve sledovaném období se zaměřením na roky 2010-2014. Vnější aspekty nezaměstnanosti jsou porovnávány s průměrnými hodnotami v České republice.

V teoretické části diplomové práce jsou vysvětleny pojmy, jako jsou fiskální politika, trh práce, nezaměstnanost a její měření a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

V praktické části je nejprve zpracována situace na trhu práce Pardubického kraje. Na toto navazuje samotná komparativní a popisná analýza různých údajů o nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v porovnání s Českou republikou. Dále je analyzována situace na trhu práce v jednotlivých okresech Pardubického kraje ve sledovaném období. Na závěr je provedena SWOT analýza Pardubického kraje, ve které jsou vyhodnoceny silné a slabé stránky spolu s příležitostmi a hrozbami.

Klíčová slova: fiskální politika, nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, pracovní místo, Pardubický kraj, aktivní politika zaměstnanosti.

Cílem diplomové práce je popsat nástroje fiskální politiky a vyhodnotit situaci na trhu práce v Pardubickém kraji. Práce je zaměřena na sledované období od roku 2010 do roku 2014. V některých částech práce, kde to bylo vhodné, je časový interval delší. Zvláštní pozornost byla věnována jednotlivým okresům Pardubického kraje a situaci na trhu práce v nich.

Teoretická část diplomové práce se věnuje nezaměstnanosti jako ekonomického jevu a nástrojům fiskální politiky. Teoretická část je zpracována na základě prostudované odborné literatury dotčené problematiky.

V praktické části diplomové práce je analyzován trh práce a příčiny nezaměstnanosti v Pardubickém kraji, na což byla použita metoda analytická a srovnávací. Byly uvedeny fyziografické a především sociografické aspekty, které ovlivňují trh práce v kraji. V rámci srovnávací analýzy Pardubického kraje jsou analyzována data týkající se vývoje nezaměstnanosti v kraji, rozdíly míry nezaměstnanosti mezi muži a ženami, rozdíly mezi uchazeči o zaměstnání dle doby evidence uchazečů o zaměstnání, dle věkové struktury a podle vzdělanostní struktury. Dále je porovnáván počet volných pracovních míst s počtem uchazečů o zaměstnání. Část práce je také věnována vývoji a počtu zaměstnaných cizinců v kraji a počtu průmyslových podniků a vývoji výše tržeb. V práci jsou analyzovány nástroje aktivní politiky zaměstnanosti Pardubického kraje v oblasti výdajů vynakládaných za účelem

vytvoření nových pracovních míst a rekvalifikací s poradenstvím v porovnání s Královéhradeckým krajem a ČR. Dále je provedeno srovnání mezi jednotlivými okresy Pardubického kraje za sledované období roku 2014. Závěrem je použita SWOT analýza, ve které jsou vyhodnoceny všechny aspekty nezaměstnanosti v Pardubickém kraji a určeny silné a slabé stránky kraje spolu s možnými příležitostmi a hrozbami.

Jako podkladové materiály ke zpracování analýzy byly použity údaje Českého statistického úřadu, údaje Úřadu práce krajská pobočka v Pardubicích a údaje Ministerstva práce a sociálních věcí.

Na základě těchto informací bylo zjištěno, že v Pardubickém kraji v menších obcích je stále na některých místech nedobudovaná plně infrastruktura, což má za následek snižování počtu obyvatel v těchto lokalitách, tedy především mladých lidí, kteří tyto obce opouštějí a stěhují se do měst. Nedobudovaná infrastruktura není však jediným důvodem odchodu mladých lidí do měst, ale dalším důležitým aspektem je pracovní místo a pracovní příležitosti, které jsou ve větších městech daleko početnější, než je tomu v menších obcích. Na zaměstnanost má také vliv mobilita pracovní síly, která sice stoupá, ale stále se najdou místa, kde je špatná dopravní obslužnost a lidé musí využívat jen svých vlastních dopravních prostředků. Pardubický kraj má na většině svého území dobrou ba i výbornou dopravní obslužnost, jak silniční tak železniční, ale najdou se i místa, kde je tato obslužnost stále nedostatečná, především se to týká horských oblastí a některých odlehlých částí mikroregionu.

Pardubický kraj má stále vysoký podíl primárního sektoru, především v okrese Svitavy a to se odráží ve vyšší sezónní nezaměstnanosti, kdy rozdíly během roku jsou celkem citelné. Na sezónní nezaměstnanost v Pardubickém kraji má především vliv zaměstnanost v zemědělství a ve stavebnictví.

Nejvyšší koncentrace průmyslu je v krajské metropoli Pardubice a proto zaměstnanost těchto podniků využívají zbylé okolní okresy jako Chrudim a Ústí nad Orlicí. Okres Svitavy je od této krajské metropole nejvzdálenější a možná také proto má nejvyšší nezaměstnanost v kraji. Potenciál průmyslu v kraji za poslední období je rostoucí, především tržby rostou skokově, což má za následek i zvyšování mzdy, která ovšem stále patří mezi jedny z nejnižších v ČR.

Pardubický kraj má stále velké rezervy v cestovním ruchu a již delší dobu zaujímá poslední příčku v mezikrajském porovnání a to i přesto, že kraj má své historické památky a místa zapsaná v seznamu nehmotného kulturního dědictví UNESCO či různorodost přírodního prostředí od nížin po horské oblasti. Tady je skrytý potenciál zvyšování

zaměstnanosti a to nejen v místech kde již jsou některé památky a objekty uzpůsobeny k těmto aktivitám, ale i vybudování nových areálů zaměřených na cestovní ruch, v místech které patří k nejpostiženějším vysokou nezaměstnaností.

Vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji je příznivější, než je průměr ČR a to zejména za poslední období. Největší vliv na nezaměstnanost měla hospodářská recese v letech 2008 – 2010 především díky vysokému exportu průmyslových podniků v kraji. Dlouhodobá nezaměstnanost je v porovnání s ČR na nižší úrovni, ale i v Pardubickém kraji již nyní převládá nad krátkodobou a stále se její podíl zvyšuje. V posledním období se nezaměstnanost obdobným tempem snižuje ve všech okresech Pardubického kraje. Dlouhodobě je nejnižší v okrese Pardubice a nejvyšší v okrese Svitavy. Naprosto nejvyšší nezaměstnanost je v regionu Králíky, což je horská oblast. Nejvyšší dlouhodobá nezaměstnanost je také v okrese Svitavy. Právě i z tohoto důvodu je v okrese Svitavy vytvářeno nejvíce pracovních míst v kraji pro veřejně prospěšné práce, pro osoby zdravotně postižené i dostatečný počet společensky účelných pracovních míst. Celkové výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti jsou za poslední období v kraji stále vyšší a vyšší.

Věková struktura nezaměstnaných v kraji se za poslední období značně vyrovnala a rozdíly nejsou tak zásadní jak tomu bylo dříve. Po předchozí sestupné tendenci volných pracovních míst pro vysokoškoláky je za poslední období trend rostoucí. Nejvíce volných pracovních míst v kraji je pro vyučené a se základním vzděláním a tento počet stále roste.

Problematika nezaměstnanosti především okrajových částí kraje je řešitelná na základě podpory a budování dopravní infrastruktury, modernizace krajského i národního systému vzdělávání a dlouhodobé podpory malého a středního podnikání včetně podpory rozvoje cestovního ruchu.

Další vývoj nezaměstnanosti v Pardubickém kraji bude ve větší míře záviset jak na výkonnosti české ekonomiky, tak především na výkonnosti ekonomik zahraničních obchodních partnerů, se kterými podniky v kraji spolupracují, nebo které mají v tomto kraji přímo své vlastní provozovny jako například Foxconn CZ a další. S ohledem na současný stav ekonomického růstu i příznivého vývoje nezaměstnanosti jak v celé ČR, tak i v Pardubickém kraji je předpoklad i dalšího snižování nezaměstnanosti pro následující období.

Seznam použitých zdrojů:

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

BUCHTOVÁ, B. ŠMAJS, J. BOLELOUCKÝ, Z. *Nezaměstnanost*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013 ISBN 978-80-247-4282-3

DVOŘÁKOVÁ, Z. A kol. *Management lidských zdrojů*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-893-4

HAMERNÍKOVÁ, B. MAAYTOVÁ, A. *Veřejné finance*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0

HELÍSEK, M. *Makroekonomie*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2002, ISBN 80-86175-25-1

HOLMAN, R. *Makroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, ISBN 80-7179-764-2

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 1999. ISBN 99-7170-955-1

IZÁK, V. *Fiskální politika*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2010, ISBN 978-80-245-1669-1

JUREČKA, V. a kol. *Mikroekonomie*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, ISBN 978-80-247-4385-1

JUREČKA, V. a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, ISBN 978-80-247-3258-9

MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 2. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-901424-9-4

NĚMEC, O. KOTÝNKOVÁ, M. *Lidské zdroje na trhu práce: vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU*. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-48-7

RUSMICOVÁ, L. SOUKUP, J. a kol. *Makroekonomie. Základní kurs*. Praha: Melandrium, 2002, ISBN 80-86175-24-3

SAMUELSON, P. A. *Ekonomie*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1991, ISBN 80-205-0192-4